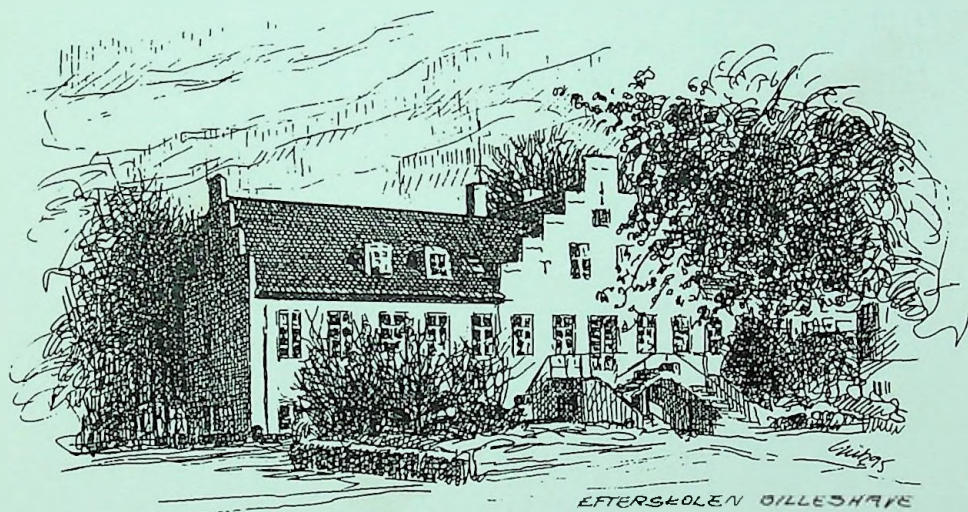

Bavnen

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

2000

Formand:

Skjold Christensen - 64 40 28 41
Vejlbyvej 2 D, Vejlby

Næstformand:

Jørgen Lundsgaard - 64 40 18 80
Lerbjergvej 9, Vejlby

Sekretær:

Finn Lopdrup Faulk - 64 40 10 63

Kasserer:

Ketty Hansen - 64 40 61 56
Strib Landevej 44, Strib

Bestyrelsesmedlem:

Preben Lindvig Hansen - 64 40 63 38
Tårupvej 31, Røjle-Tårup

Suppleanter:

Arne Schmidt Andersen - 64 40 10 53
Nørre Allé 37, Strib
Kirsten Faulk

Revisor:

Børge Jensen
Knud Warming

Revisorsuppleant:

Anna Kierkegaard-Hansen

Hvordan bliver man medlem?

Ring til et af bestyrelsesmedlemmene,
eller indsend kontingentet til:

Giro 9 86 21 37

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening,
Strib Landevej 44, 5500 Middelfart.

Kontingentet er 50 kr. om året pr.
husstand. Enkeltpersoner i den gamle
Vejlby-Strib kommune betaler kun 35
kr. – mens andre enkeltpersoner be-
taler 50 kr.

Babnen

Vejlby Strib Lokalhistorisk Forening
Nr. 2 2000

INDHOLD:

P. S. Feddersen	1
Vejlby-Strib Lokalhistorisk forening 10 år	2
Fødselsdag	3
Røjleminder og virke	4
En forunderlig dag	6
Et 75 års jubilæum i Vejlby kirke	8
Erindringer fra Billeshave 1941-42	10
Bogen om Billeshave	16
Strib 350 år	17
Æresbevisning ved mindstøtten på Vejlby kirkegård	24

Redaktion: Kirsten Faulk

Trykning: DS-TRYK

Fredericia

ISSN 0906-5008

SATS:

Jens Ulrik Thomsen

Næste nummer udkommer

Februar 2001

Deadline 15. december 2000

Forsiden:

Efterskolen Billeshave

Tegning af Erik Mortensen

Middelfart 1995

P. S. Feddersen

Desværre var februarnummeret af BAVNEN netop gået i trykken, da vi hørte om Feddersens pludselige død den 1. februar 2000. Men bedre sent end aldrig:

Vi så P. S. Feddersen første gang til en sogneeftermiddag i Strib præstegård i 1989. Da holdt han sit berømte lysbilledforedrag om Vejlbymkirke.

Da der senere blev tale om at oprette en lokalhistorisk forening for den gamle Vejlbym-Strib kommune, viste Feddersen straks stor interesse, men han ønskede ikke ved den stiftende generalforsamling at indgå i

Hr. og fru Feddersen ved Kvindeegens genplantning i Vejlbym, hvor fru Feddersen talte, 1995.

bestyrelsen. Alligevel følte vi allerede, at vi havde sikret os en leverandør af artikler til det kommende medlemsblad og foredrag til medlemsmøderne. Der blev altså hurtigt etableret et godt samarbejde mellem den garvede lokalhistoriker i Vejlbym og de "nye folk" i Strib.

Det var også typisk for hr. og fru Feddersens store hjælpsomhed, at de straks tilbød at deltage i uddelelse af BAVNEN- vi var jo en fattig forening- og deres liste blev hurtigt den længste, samtidig med at de skaffede mange nye medlemmer til foreningen. Vejlbym-Strib Lokalhistoriske Forening har sandelig meget at takke Feddersen for; utallige oplysninger er kommet fra ham, vi har lånt fotos, han har skaffet Johanne Becks lange erindringsserie, han har holdt forbindelsen til - og besøgt - den von Reiserske Stiftelsen i Sverige, som i 1983 forærede lysekronen over gravhvælvingen i Vejlbymkirke, for ikke at tale om Feddersens enorme viden om kirken og gravmindene på kirkegården, som vi har nydt godt af.

Feddersen var en glad mand, men meget temperamentsfuld; alligevel gik vi godt i spænd og har grinet meget sammen. Det er typisk, at den seddel om et nyt medlem, som jeg fik af Feddersen lige før jul med hans karakteristiske håndskrift, sluttede med ordene: "En god jul og et godt nytår, tak for muntert samarbejde." Af en eller anden grund havde jeg netop gemt denne sidste seddel!

K.F.

Vejlby-Strib Lokalhistoriske forening 10 år

På opfordring af Anna Kierkegaard-Hansen blev der i efteråret 1990 nedsat en arbejdsgruppe med det formål at danne en lokalhistorisk forening for den gamle Vejlby-Strib kommunes område.

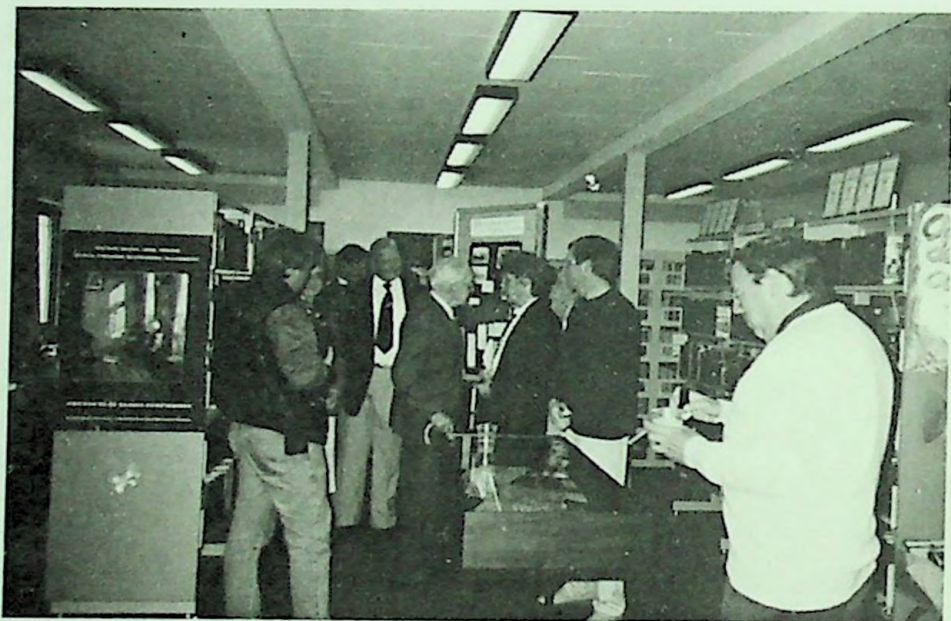
Arbejdsgruppen bestod af Anna Kierkegaard-Hansen, Børge Jensen, Aksel Thorsen, Skjold Christensen og Finn og Kirsten Faulk. Den 5. november blev der afholdt stiftende generalforsamling på Aulby skole, hvor de første 35 personer meldte sig ind i den nye forening. Vi var så heldige at få en god start, idet vi modtog 1.500 kr. fra Middelfart Sparekasse, Strib Afd. og 2.500 kr. fra Gunna og Jørgen Gottfred Petersen-fonden. Kontingentet blev bevidst sat lavt og er kun forhøjet en gang siden i de ti år, medlemstallet

steg hurtigt og er p.t. på 403. Vi sender medlemsbladet ud over hele landet - og til USA.

Inden jul 1990 var det første nummer af BAVNEN delt ud, og lige nu sidder du med nr. 26. Vi har afholdt 41 medlemsmøder med gode foredragsholdere, lavet plancheudstillinger, lokalhistorisk maleriudstilling, var med til genplantning af kvindeegen i Vejlby, fik gennemført kransenedlægning for Treårskrigen på Vejlby kirkegård fra år 2000, udgivet mindesmærkefolder og hefte "Fra det gamle Vejlby-Strib" m.m.

Bestyrelsesmedlemmerne har næsten været de samme i ti år, men nu MÅ og SKAL der friske kræfter til! Ved den kommende generalforsamling skal der vælges nyt bestyrelsesmedlem og ny suppleant. Vi håber på din hjælp.

Til sidst en stor tak til alle vore medlemmer for trofast opbakning gennem årene.

Femisering på foreningens plancheudstilling "Stribs kamp for at overleve"; på Strib bibliotek, 1992.(foto: Ruth Lønstrup)

Fødselsdagsfest

Fredag
den 17. november
kl. 18.00 fejrer vi
Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forenings
10 års fødselsdag på
Strib Idrætsefterskole, Strandvejen 226.

Efter generalforsamlingen (kl. 18-19) og præsentation af

"Bogen om Billeshave"

spiser vi en anretning bestående af:
*sild, paté med flûtes, hønsesalat og ananas samt
oste*

Dertil øl, vand, hvidvin og rødvin.

Derefter kaffe med fødselsdagslagkage

Willy Klüver fra Hjemstavnsgården underholder med musik,
sange og historier.

Pris for mad, drikke og underholdning:

40,00
pro persona.

Tilmelding nødvendig hos et af bestyrelsesmedlemmerne.

Sidste frist 1. november.

På gensyn 17. november.

Bestyrelsen.

Røjle minder og virke

Af Johanne Beck

Konfirmation

Jeg var gammel nok til at kunne blive konfirmeret ved forårskonfirmationen i 1911, men jeg forsøgte jo ikke noget ved at komme ud af skolen først, så kunne jeg "gå til præst" om sommeren og blive konfirmeret om efteråret.

To gange om ugen mødte børnene til konfirmationsforberedelse, og selv om jeg på den tid havde en cykel, måtte jeg ikke benytte den, da ingen af de andre børn cyklede. Jeg måtte heller ikke bære mine bøger i et

stort lommeværkløse, som var bundet sammen med et par knuder, men fik mit Ny Testamente, salmebog og lærebog pakket ind i et stykke sort voksdug med en læderrem om.

Om sommeren foregik undervisningen i kirken, hvor vi blev placeret i "Degnestolen" og bænke bagved, pigerne forrest, drengene bagest. "Degnestolen" var ikke en stol, men en bænk, som var lidt bedre end de andre uden derfor at kunne kaldes magelig. Den var anbragt parallelt med midtergangen lige over for prædikestolen. Læreren i Vejlbys, som var kirkebydegns, havde den øverste plads nærmest alteret, de andre tre lærere fra Skovskolen,

Konfirmandbillede fra Vejlbys 1913. Pastor Larsens pers. kapellan A. Stærmose Andersen fotograferet i Vejlbys præstegårdshave med et hold konfirmander fra 1913-14. (Udlånt af Arne S. Andersen).

Røjle Tårup og Strib kunne måske sidde i den rækkefølge de selv ønskede, mens lærer Larsen, Staurby, var organist og havde sin faste plads ved orglet. Foran degnestolen var der en træskillevæg langs med gangen., og ved hver ende var der fastgjort en firkantet træplade med en lille kant om. På højhelligdagene og ved andre lejligheder, hvor der skulle ofres til præst og degn, blev offeret til præsten lagt på alterbordet, mens offeret til de forskellige degne blev anbragt på disse bakker. Efter kirketid blev de små kuverter med pengene delt retfærdigt mellem sognets lærere. Disse offersedler kunne give både glæde og ærgrelse i de forskellige lærerhjem, f. eks. klagede lærer Rasmussen, Skovskolen, i 1912 til stiftsamlet over proprietær Brandt, Katrinebjerg, hvis højtidsoffer han fandt for knebent. Stiftamtet sendte klagen til Vejlbys sogneråd, der fandt, at 8 kr. kunne være passende at ofre ved hver højtid. Højtidsofferet blev et års tid senere afløst efter følgende skala (gennemsnittet for de sidste fem år): Præsten skulle have 1300 kr., læreren i Vejlbys 375 kr., i Skovskolen 300 kr., i Røjle Tårup 291 kr., i Strib 265 kr. og i Staurby 398 kr. Pastor Larsen var en venlig gammel mand på 73 - 74 år. Han overanstrengte os ikke med lektier.

Bibelhistorie og katekismus var småting mod det, vi skulle lære i skolen. Vi lærte en del salmer udenad, som vi ikke kendte i forvejen, bl. a. nr. 20 "Sorrig og glæde de vandre til hobe", nr. 273 "Talsmand, som på jorderige", nr. 519 "Har hånd du lagt på Herrens plov" og nr. 72 "Hvilestunden er i vente, so len sættes mer og mer, denne dag

har Gud på rente hos mig og så mange fler".

Onsdag før konfirmationssøndag blev konfirmanderne overhørt i kirken. Vi fik de pladser, vi skulle have om søndagen, og da jeg var den ældste, stod jeg øverst af pigerne. Pastor Larsen begyndte overhøringen ved at spørge mig: "Hvad er et menneske?" Jeg fik hjertebanken, men fik dog sagt: "Et menneske er skabt i Guds billede". Det svar var præsten heldigvis tilfreds med, selv om han måske havde ventet et helt andet. Mere husker jeg ikke fra den eftermiddag, men da vi kom hjem og drøftede sagerne, sagde mor, at hun var da heller ikke klar over hvad der var det rigtige svar. Det var skik i Vejlbys kirke, at pigerne lørdag eftermiddag pyntede deres egen plads og den overfor med blomsterbuketter. Om efteråret kunne vi få mange kønne blomster fra haverne og buketterne blev pyntet med sløjfer af lange hvide og røde papirstimler og bundet fast for enden af bænkene.

Drengene gik til hånd, og når vi var færdige, skulle vi over i præstegården og aflevere vort offer. I præstegården serverede frk. Larsen chokolade til hele flokken.

Det var almindeligt på den tid, at "pigerne stod på kirkegulvet" i sorte kjoler, men mor ville ikke se "sådan et barn" som mig i en lang sort kjole. Det var ingen hemmelighed, at jeg skulle have en hvid konfirmationskjole. Det måtte Asta Knudsen og Anna Pedersen i Christiansdal også få, og det bevirkede, at alle pigerne - så nær som to - mødte i festlige, lange, hvide kjoler. Næste forår var pigerne alle i sorte kjoler, men i efteråret 1912, da Sofie blev konfirmeret, var pigerne i hvide kjoler, og

så vidt jeg ved, har det været skikken siden. På konfirmationsdagen sørgede Hans Jørgen for, at far, mor og jeg blev kørt standsmæssigt til kirke. Fætter Christian fra Jelling, som på den tid var landvæsenselev på Vejlbj Lindegård, skulle nok komme med landaueren og køre for sin lille kusine, sagde han.

Fra selve gudstjenesten erindrer jeg ikke meget, men det var en højtidelig stund, da vi gik op til alteret, hvor jeg bekræftede min dåbspagt.

'Skønt far tydeligt havde tilkendegivet ved Alfreds konfirmation, at han ikke ønskede, børnene skulle modtage gaver i den anledning, var det vist allerede glemt. Alfred fik ganske vist en kasse cox orange æbler, som han kunne tage med til Odense og spise af om aftenen, når han sad og læste.

Men der lå mange gaver til mig, da jeg kom hjem fra kirke. Gavene blev større og flottere til Sofies kon-

fimation og kulminerede ved Agnes's.

Far forærede mig V. Birkedals bog "Kirkeklokkeklangen i den norske dal", som med årene er blevet mere og mere værdifuld for mig, fordi far - foruden mit navn og datoen for min konfirmation den 1. oktober 1911 - har skrevet "Kirkeklokke, mellem ædle malme, mageløs er for mit hjerte du, vågnet er ved dig en højtidssalme, som genlyder daglig i min barm! Men som barn på landet jeg var hjemme, julemorgen var mit himmerig, den du meldte mig med englestemme, kimed klart den store glæde ind." (Grundtvig).

Netop de to vers fortæller mig om fars glæde ved kirkeklokkeklangen. Måske har han også tænkt på min glæde ved julemorgen, der foruden den store glæde også bragte fred og stilhed hjemme, fordi arbejdet i mejeriet stod stille 1. året, hvor far og mor havde fri.

I anledning af 55-året for befrielse gentages denne artikel fra Kirkebladet for Strib Røjleskov sogn, foråret 1995

En forunderlig dag

En morgen som ingen andre, hverken før eller siden - og forhåbentlig aldrig mere. En glæde, en lettelse så usigelig stor, at den er umulig at beskrive.

En befrielse og et håb om at krigen aldrig mere skulle tromle henover dansk jord.

Et Guds under, efter at have set de smadrede byer og landskaber og ikke mindst hvad de civile var blevet udsat for, før Hitlers horder blev drevet tilbage i øst og vest.

Fra klokken 20.40 fredag, den 4. maj, havde der hersket stor aktivitet af den lokale modstandsgruppe. De tyske soldater i Strib stillede maskin-

geværer op på gadehjørnerne, men det kom ikke til skudveksling. Lærerne i Strib skole fortalte de i skolen indkvarterede tyske flygtninge, hvad der lige var blevet meddelt fra London; at de tyske tropper i Danmark, Holland og Nordvesttyskland havde kapituleret. Flygtningene gav sig også til at juble af glæde. Men der skulle jo gå lang tid inden de blev sendt hjem til deres smadrede fædreland.

Om eftermiddagen den 4. maj havde vi i Strib mærket lidt til krigen. Flygtende tyske U-både blev angrebet af fra syd kommende raketfyrende "Tyfo"-fly, og mellem Strib og Trelldenæs blev der sænket 3 ubåde. Men den heftige skydning mel-

lem fly og U-både skete meget hen-
over Strib.

Et hovedkvarter for modstandsbevægelsen, blev i nattens løb etableret på Stribgården. Så da kapitulationen trådte i kraft klokken 8 lørdag morgen, var den klar til at sende patruljer ud for at opretholde ro og orden. Alle udfaldsveje blev spærret og de lokale værnemagere, nazister og tyskertøse, ialt cirka 20, blev arresteret. Der var nogle af dem der arresteret. Der var nogle af dem, der forsøgte at søge beskyttelse hos de tyske soldater, men der var ikke mere hjælp for dem at få der.

5. maj var en kølig forårmorgen. Termometeret viste kun 8 grader, og

der faldt en mild regn. Flagene gik til tops, butikker satte skilte i dørene, hvor der stod lukket på grund af glæde. Alt var glad kaos.

Men andre steder i Danmark foregik kapitulationen ikke så fredeligt. En ung karl fra Staurby blev dræbt i Odense, og der var mange der i glæden også måtte bære sorg over en mistet mand, ægtefælle, barn eller ven. Måske dræbt i kamp, måske omkommet, udsultet og fomedret i tyske Kz-lejre. For eksempel mistede Stribs daværende sognepræst, Gustav Kinch, sin bror, der omkom i Neuengamme.

Arne Andersen, Strib

Hele Strib holdt fest efter 5. maj ved stadionpladsen, med missionshuset til højre.

(Foto: Kaj Øelund, Middelfart)

Et 75-års jubilæum i Vejlbys kirke

Af P. S. Feddersen.

Den sidste artikel vi modtog fra Feddersens hånd, er en artikel om Vejlbys kirkes meget omfattende restaurering; i 1924; skrevet i oktober måned 1999.

I kirkeprotokollen for årlige kirkesyn 1926-1986 læses side 203:

I Sommeren 1924 foretoges en gennemgribende istandsættelse af Vejlbys Kirkes Indre. Under denne fandt man i Kirkens gamle middelalderlige Alter Kirkens gamle Helgenskrin, som var tomt. Dette Helgenskrin nedsattes igen på sin Plads i Alteret, og i Helgenskrinet nedlagdes en Redegørelse for Istandsættelsen sålydende:

Anno 1924 i Kong Christian X's 13. Regeringsaar, da Anders Jensen Rud var Biskop over Fyns Stift, Conrad Knudsen, Sognepræst i Middelfart, var Provst i Vends Herred, Mathias Hansen var Sognepræst i Vejlbys og Formand for Menighedsraadet, og da følgende var Menighedsraadsmedlemmer:

Malermester Carl Madsen, Vejlbys
Gaardejer Albert Jeppesen,
Dybdalgaard
Gaardejer Hans Pedersen,
Kristiansdal
Gaardejer Jens Pedersen,
Munkgaard
Vejmand Jakob Sørensen, Staurby
Fru Maren Hansen, Vejlbys, og
Fru Ingeborg Müller, Røjle,
foretoges en omfattende Restauration af Vejlbys Kirkes Indre under

Ledelse af Arkitekt Lehn Petersen, Odense.

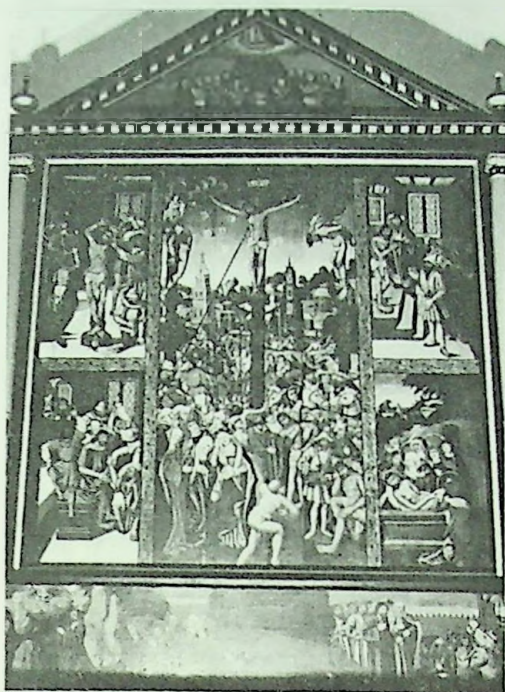
Murerarbejdet udførtes af Murermester Jakob Rasmussen, Vejlbys
Snedkerarbejdet af Snedkermester Laurits Hansen, Røjle, og Malerarbejdet af Malermester Carl Madsen, Vejlbys.

Hvilke forandringer blev der foretaget i 1924 ved restaureringen, der var vedtaget på et menighedsmøde året forud med 28 stemmer mod 10?

Det mest iøjnefaldende skete i koret. Her blev det i 1866 opsatte alterbillede, et maleri fra Hindsgavl, Marie bebudelse, flyttet til sydvæggen i skibet. Den gamle altertavle fra begyndelsen af 1500 tallet var hjemkommet fra Nationalmuseet i nyrestaureret stand og kunne nu anbringes på sin oprindelige plads. Præste- og degnestolene fjernedes, så alteret stod frit, støbejernsskranken med det flotte kronede monogram BF 1871 blev kasseret, og et nyt af træ med hylde til særkalke blev opsat. Det medførte, at antallet af altergæster blev nedsat fra 24 til 15 ad gangen.

"Togkupe" stolestaderne fjernedes og erstattedes af bænke langs de to vægge, og der anbragtes to rækker á 9 stole ligeledes på langs i koret. Korgulvet blev belagt med fliser og fik samme højde overalt og afsluttedes med to trin ved korbuen. Døbefonten flyttedes sammen med fonthimlen frem til korbuen.

I skibet opsattes nye stolestader, og der lagdes nyt trægulv, det samme skete i korsarmen, hvor begravelsseshvælvingen blev lukket med en 1/2-stens mur med en dør i midten. Pulpituret her og i tårnhvælvingen

Den gamle altertavle blev genindsat i 1924.

(foto: P. S. Feddersen)

blev fornyet. De kistebeslag, der endnu var bevaret, var blevet rensat af Nationalmuseet, der foreslog dem opsat på træplader og ophængt i kirken. De små krucifikser var ligeledes blevet gjort i stand og ophængt.

Prædikestolen blev drejet og fik trappeopgang fra det nye korgulv. Mændenes hatteknager på sydturen blev fjernet, nummertavlerne fik alle en ramme og de fire i skibet en overkant i lighed med prædikestolens lydhimmel. Det nye varmeanlæg med fyringssted til venstre for våbenhusdøren gjorde de to store

kakkelovne overflødige. Mindetavlens tekst blev nybronzeret og indvielseskorset blev opmalet.

Udvendig blev granitkarmen om den lukkede norddør, kvindemes indgang, afsyret, og gravpladen på våbenhusets østmur blev indrammet af munkesten.

Under restaureringen fra april til oktober var kirken lukket, og man benyttede Kauslunde og Røjleskov kirker til bryllupper og begravelser, en månedlig gudstjeneste med dåb og altergang, medens Vejlbys missionshus blev benyttet til gudstjenester de øvrige søndage.

Kirken blev taget i brug til efterårets konfirmation søndag, den 5. oktober, altså søndagen for festgudstjenesten. Den følgende søndag var der høstgudstjeneste og konfirmandaltergang.

I Middelfart Avis fredag den 10. Oktober 1924 læses følgende:

Festgudstjenesten i Vejlbys Kirke.

Til den Festgudstjeneste, der i Aften blev afholdt i Anledning af Vejlbys Kirkes Restaurering, var der kommet saa mange, at Kirken var fyldt til sidste Plads.

Biskop Rud prædikede om Kirkeskibet, en køn og stemningsfuld Prædiken. Frk. Müller, Røjle, sang et Par smukke Sange, og sluttelig fortalte Sognepræsten, Pastor Hansen, om den tilendebragte Restaurering og om den gamle Altertavle, som var bleven anbragt i Kirken.

Erindringer fra Billeshave 1941-42

Af Rosa Rasmussen

Det startede omkring først i maj 1941. Jeg arbejdede på en regnfrakkefabrik i Odense som hed Norden. Det var under krigen, så på grund af varemangel måtte der fyres en hel del, og deriblandt var jeg. Jeg gik til kontrol i syerskemes fagforening, og da jeg havde gået arbejdsløs en 3 ugers tid, kom jeg som sædvanlig op og skulle have nyt stempel - vi gik til kontrol hver dag. Foran mig var der en ung pige der fik at vide, at nu kunne hun ikke få understøttelse mere, men hun kunne komme på en ungdomslejr. Det var hun ikke meget for, og jo mere de diskuterede sagen, jo mere nysgerrig blev jeg, så da det var min tur, spurgte jeg ud om, hvad det var for noget. Det fik jeg så fortalt, og jeg sagde, at det ville jeg gerne, men det kunne der ikke være tale om, for jeg havde kun gået arbejdsløs i 3 uger.

I forvejen havde jeg søgt på forskellige husholdningshøjskoler, men enten havde jeg ikke råd til at betale opholdet eller - hvor det var billigt - var der optaget. Som sagt syntes jeg, det var en mægtig chance at få til at lære noget, så jeg fik et skema at udfylde, men skulle også spørge mine forældre. Heldigvis syntes de også, det var en god ide, selv om min mor var lidt skeptisk over at jeg skulle hjemmefra. Ret hurtigt fik jeg besked om, at jeg kunne komme på Billeshave ved Strib på Fyn.

Ungdomslejren Billeshave

Billeshave er en gammel herregård fra omkring 16-hundredtallet, som havde haft mange forskellige ejere. Den

sidste før staten købte den havde indrettet den som en slags herregårdspension. Det var især skuespillere, der rekreerede sig der. Jeg kom dertil den 23. maj 1941, en dejlig forårsdag, som jeg aldrig glemmer. Der var ikke så mange elever, da jeg kom der, en ca. 20 stykker, og så lærerstaben med forstanderinden frk. Marie Petersen, i spidsen. Jeg mener at huske, at der var en 8-10 lærerinder, en til hvert af de fag vi havde, nemlig arbejde i husholdning, som stuepige, i syning, vaskeri, gartneri, en teorilærerinde, en regnskabsfører og senere bameplejerske og plejemor på børnehjemmet. Et par dage efter jeg var kommet derned blev lejren indviet af arbejds- og socialminister Johannes Kjærbo og fuldmægtig Poul Stockholm, som også var tilsynsførende for både de kvindelige og mandlige lejre. Nu vil jeg prøve at fortælle lidt om hverdagen i ungdomslejren. Billeshave var som nævnt en gammel herregård, så der var masser af plads. Vi boede fra 2 til 6 på værelseme.

Hele førstesalen var der værelser til eleverne og nogle af lærerindeme, det var dejlige værelser. I stueetagen var der kontorer, forstanderindens lejlighed, en stor spisestue, en dejlig, meget stor havesal med udgang til en pragtfuld park. Havesalen blev i begyndelsen også brugt til systue om dagen, og om aftenen hyggede vi os der hvis der ikke var noget andet vi skulle. Vores dag begyndte som regel tidligt, kl. 7,00 blev vi vækket med larm fra en gong-gong, som også blev brugt til at kalde os sammen til andre ting. Så var der et kvarters gymnastik, det var nu ikke altid vi var lige flinke til at møde til gymnastikken. Derefter var vi oppe at gøre os i stand til mor-

genmaden - og værelseme skulle også være gjort i orden inden morgenmaden, så det var med at rubbe sig, for der blev serveret kl. 7,30. Morgenmaden bestod af havregrød eller havregryn med mælk, derefter fik vi kaffe eller the, franskrød, rugbrød, ost og marmelade. Kl. 8,15 mødte vi til teoritime, det var hovedsagelig regning og dansk vi havde. En gang imellem skulle vi også skrive stil. Det var geme til kl. 9,00. Kl. 9,15 mødte vi så til vores forskellige fag: Syning, gartneri, vasken, køkkenpiger, stue piger. Under stuepigerne hørte også almindelig rengøring. Der var mange andre ting, vi blev sat til. Vi var delt i hold og var ved hvert fag en måned ad gangen. I gartneriet kom man ud for lidt af hvert, f.eks. at tømme septiktank, fortynde indholdet og hælde det ud på jorden. Vi fælde- de også store træer og buske, såede og høstede alt muligt, det var ret hårdt, men vi tog det altid med godt humør. Jeg husker engang vi var ved at fælde et stort træ. Jeg havde gået og været lidt sløj, men det blev der ikke taget hensyn til - det blev der aldrig - så det var bare med at gå i gang uden vrøvl. Vi fik det store træ op med rod. Da vi havde fået det op, var der et stort hul, som jeg faldt ned i og besvime- de. Det viste sig, at jeg havde 39° i feber, så jeg blev ellers båret op i seng og lå der en hel uge meget syg. Nu havde forstanderinden den ide, at når vi var syge skulle vi kun have havresuppe at spise, og det ligegyldigt hvad vi fejlede. Så vi var jo sommetider noget sultne, men så var vores kammerater i køkkenet meget opfindsomme med at smugle mad op til os trods skideballe- ne de fik.

På systuen syede vi kjoler og skjorter, overall og mange andre ting. Vi fik tøj til at gå med demede, så vi skå- nede vores private tøj. Det var en god ting, for det var næsten ikke til at få tøj i krigens tid. Vi fik kjoler, undertøj, strømper og sko. Vi lappede og stop- pede tøj fra mandelejrene, så der var altid noget at sy. Det var kun på lej- ren, vi måtte bruge tøjet, når vi skulle i byen måtte vi tage vores private tøj på. Da jeg var syerske, havde jeg let ved at sy, men jeg ville meget hellere være i have, der følte jeg mig meget bedre tilpas. Da jeg havde søgt der- ned frivilligt, havde jeg nogle flere rettigheder, men jeg benyttede mig ikke meget af det.

Vaskeriet var også et godt sted at være. Vi vaskede ikke alene vores eget tøj, men også tøj fra mandslejre- ne. Hver mandag kom der store sæk- ke med snavset tøj, og om lørdagen sendte vi det rene tøj tilbage. I vaske- riet lærte vi alt om vask, rulning og strygning. Det sjoveste var vel nok rulning, der foregik på en meget tung rulle, så vi var altid flere om at rulle.

Kl. 11,45 blev vi kaldt sammen, og vi skulle gøre os i stand til middagen kl. 12. Vi fik to retter mad hver dag, der blev serveret af stuepigerne - det var et led i deres uddannelse sammen med at gøre rent, vaske op og sætte ordentlig på plads, så det var nemt at tage, når man skulle bruge det igen. En opvask efter 60-70 personer hver dag, det kunne mærkes. Køkkenpi- gerne havde alt med madlavning og syltning, henkogning af bær og frug- ter, at gøre. Der var meget at lave, for vi havde en stor have og var selvforsynende. I syltetiden var vi i gang lige fra kl. 6 om morgenen til kl. 18-19 om

Alle fotos er udlånt af Grethe Lind, Randers.

Her syr man tøj til mandslejren og sig selv. Her er det hesten, der arbejder, og nederst ser vi pigerne, der blev uddannet på børnehjemmet.

Kvindeleiren på Billeshave, 1940'erne. Det daglige arbejde i køkken, ved brænde hugning og i hønsegård.

aftenen, uden fritimer! Jeg skal love for, vi fik syltet og henkogt.

Fritiden

Måske rejste jeg lidt oftere hjem i week-endene, men det var fordi jeg ikke havde så langt at rejse. Som regel tog jeg en af mine kammerater med hjem, særlig en af dem, der havde langt hjem og længtes meget. Det var jo således, at opholdet var berammet til at vare 9 måneder, og vi kunne ikke rejse derfra, uden vi havde et bevis på, at vi havde fået arbejde. Der var nu nogle, der fik lov at rejse alligevel, kort tid efter de var kommet, de var simpelthen umulige at have p. g. a. hjemve.

Vi fik 10 kr. om ugen, og deraf blev de 6 kr. sat i banken, så der var en samlet sum til os, når vi skulle rejse derfra eller hvis vi skulle have noget tøj. Så måtte vi gerne få nogle af pengene til at købe for, men vi skulle vise, hvad vi havde købt. De resterende 4 kr. havde vi så i lomme penge, ja, det lyder helt usandsynligt i dag, men det var mange penge, og det var utroligt, hvad vi kunne købe for 4 kr. dengang. Der var en lille forretning i Strib, der havde meget godt besøg af os. Det var gerne lørdag eftermiddag, vi var der. Vi fik vores fagforeningskontingent betalt plus vores skat og sygekasse, og det var meget værd sammen med kost og husly. Vi levede meget fint og godt, fik altid god mad.

Jeg må sige, vi havde en streng men dygtig køkkenchef. Hvad hun lærte os, tror jeg næppe nogen af os har glemt. Der var også noget med, at vi skulle være hjemme kl. 22,00 og være i seng kl. 23,00, men det var nu ikke noget problem, for vi var altid godt trætte efter en lang dag. Der var selvfølgelig nogle stykker, der ikke kunne holde

tiden, men det gjorde de kun en gang, for så fik de udgangsforbud en måned! Efter aftenmaden havde vi sommetider aftenen for os selv. Vi gik så lange ture ud til noget, der hed Røjle Klint ude ved Lillebælt - der var noget så smukt. Eller vi hyggede os på værelserne eller i havestuen. Der var et par elever, der kunne spille, den ene på klaver, den anden på harmonika. Og så sang vi og lavede sanglege, og nogle sad og strikkede og syede tøj til det børnehjem, der skulle komme. Af og til havde vi også en foredragsholder, der kom og fortalte os om forskellige ting. Jeg husker især to, jeg husker særlig godt. Den ene hed Bent Rom, den anden hed Gerda Mundt, hun var fra ministeriet. Hvad Bent Rom var, husker jeg ikke, men jeg husker hans foredrag. Det var en fortolkning af Sibeliuss Finlandia, hvordan man oplevede krigen, skydningen og i det hele taget, hvordan man skulle forstå et musikstykke. Jeg har siden holdt meget af Finlandia - jeg er altid tilbage på Billeshave, når jeg hører det.

Tiden på Billeshave har været den bedste i mit liv, nok fordi opholdet forandrede mig meget i positiv retning og lærte mig så meget, at jeg var godt udrustet til min tilværelse fremover.

Week-endene havde vi som regel fri og måtte gerne tage i byen. Det var næsten altid Middelfart, vi tog til, men vi skulle være hjemme kl. 22,00, hvis vi da ikke havde fået en særlig aftale. Så kunne vi være ude til kl. 24,00, men så skulle der også være noget særligt.

Til at begynde med var vi ikke godt lidt af befolkningen på egnen. De troede, vi var lidt uartige piger eller havde lavet et eller andet. Det var ikke særlig behageligt for os og vi var kede af det.

Og det fik vi fortalt dem på en meget sjov måde. Det var en dag, vi var nogle stykker, der skulle en tur til Strib og handle, og det var på gåben. Vi mødte et par vejarbejdere, som vi kom i snak med. De spurgte os, hvad vi havde lavet, siden vi var på Billeshave. Vi fortalte, som sandt var, at vi ikke havde lavet andet, end at vi var arbejdsløse. Det var grunden til, at vi var der, og det fik vi en hyggelig sludder om. Det varede da heller ikke længe, inden vi blev accepteret, og vi blev meget fine venner med mange der i omegnen. Vi hjalp ofte, især på gårdene, når der var selskab, komsammen, rengøring, høstarbejde og mange andre ting. Især høst arbejdet var morsomt, så holdt vi en dejlig høstfest, hvor vi havde inviteret en masse mennesker. Gerda Mundt var der og holdt et lille foredrag. Vi var vel et par hundrede til middag og aftenkaffe, og bagefter var der underholdning, bl.a. med nogle sketches, vi havde indøvet. Også de mange håndværkere, der var på Billeshave for at ombygge til børnehjemmet, var med til festen.

Børnehjemmet

Senere var jeg så heldig at komme på børnehjemmet og fik lært en hel del. Det var spændende, især da vi skulle hente de først børn. De var ikke mere end 8 dage gamle, når vi fik dem, og de skulle så være hos os, til de var to år, eller de blev adopteret bort. Det var på en måde slemt at se dem drage af sted med deres nye forældre, som var glade for dem, men vi var jo kommet til at holde af ungerne. Som jeg fortalte, skulle opholdet på Billeshave vare 9 måneder, men vi var et par stykker, der var der et helt år. Jeg skulle egentlig være rejst hjem i slutningen af fe-

bruar, men lige inden jeg skulle rejse på juleferie blev jeg spurgt, om jeg havde lyst til at blive der og indvie børnehjemmet og så fortsætte der.

Forstanderinden mente, det var noget for mig, og da jeg meget gerne ville, sagde jeg ja, hvad jeg er meget glad for den dag i dag.

Vi havde skiftende vagter på børnehjemmet, for der skulle være nogen hele tiden. Der var meget at lave. Nattevagterne var de værste, for da var man alene; det var sommetider strengt. Vi skulle nå meget på sådan en nat. Der skulle laves mælkeblandinger til børnenes flasker, ofte flere forskellige, der skulle gøres rent i køkkenet, og børnene skulle have en flaske mad et par gange om natten. Blev der slået luftalarm, skulle børnene pakkes ind og lægges i beskyttelsesrum - det tog sin tid! En overgang havde vi 22 små dejlige unger, så der var nok at se til for en alene.

Vi havde meget at lave der på lejren, vi prøvede meget, og mange af de ting, jeg har lært, er kommet mig tilgode senere, da jeg blev gift og selv fik børn. Og senere, da jeg blev husmoderafløser og hjemmehjælper, har jeg været godt udrustet. Jeg tror ikke, jeg havde kunnet klare det, så godt som jeg gjorde, hvis ikke jeg havde lært en masse på Billeshave. Vi lærte at respektere hinanden og lærte en tolerance, som jeg synes mangler mange steder i dag. Men jeg tror, det en dag vil komme igen. *(forkortet, red.)*

(Hans Sode-Madsen: Ungdom uden arbejde, Ungdomsforanstaltninger i Danmark 1933-50. G.E.C.Gad 1985)

BOGEN OM Billeshave

I Middelfart kommune har vi liggende to herregårde, Hindsgavl og Billeshave. Hindsgavls historie er nøje beskrevet i adskillige bøger, mens Billeshaves historie er sporadisk, og kun lidt findes på tryk.

I anledning af Vejlbys-Strib Lokallhistoriske Forenings 10 års fødselsdag vil vi nu råde bod på denne mangel og udgive en bog om Billeshaves levetid.

I 1½ år har vores storleverandør af artikler til BAVNEN, bibliotekar Knud Madsen, arbejdet som forfatter til denne bog, så den kan "afsløres" ved jubilæumsfesten den 17. november 2000 på Strib Idrættsefterskole.

Der er lagt vægt på at belyse den lange ejerrække gennem de mange år, på bygningshistorien og Billeshaves tilknytning til Vejlbys kirke. Samtidig er det faldet naturligt også at fortælle om KATRINEBJERG og STUTTERIGÅRDEN.

Det bliver en dyr affære for foreningen, så vi håber på stor opbakning ved at købe bogen.

Prisen bliver ca. 85.00

med formatet 21 x 21 cm og på ca. 70 sider. Bestil venligst bogen hos et bestyrelsesmedlem eller ved medlemsmødet den 11. september.

Strib i 350 år

Af Finn L. Faulk.

Hvornår har Strib 350-års jubilæum?

Det kan ikke siges med bestemthed, men det første skriftlige materiale vi har om Strib, findes i Kancelliets brevbøger. (Kongens sekretariat, som hed Cancelliet, havde bl. a. som opgave at føre kopibøger, hvori alle udgående skrivelser skulle indføres).

Under den 14. december 1651 kan man læse følgende:

"Jørgen Seefeld og Tyge Below fik brev om, at Kongen (Frederik III) har anset for godt, at der må bevilges og bruges overfart og færgersted ved Frederiksodde og Stribodde på begge sider i deres len".

Man kan sige, at vi her har Stribs fødselsattest.

Man kan altså hævde, at Strib har 350-års jubilæum den 14. december 2001.

Man kan også vælge et andet tidspunkt, f. eks. da den første færge sejlede mellem Stribodde og Frederiksodde, men det kender man desværre ikke. Så vi kan lige så godt holde os til "fødselsattesten".

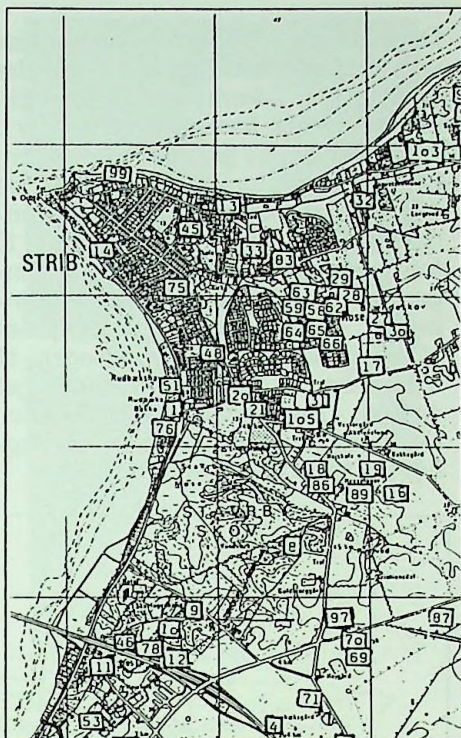
Ved jubilæer er det almindeligt at se tilbage i tiden. Lad os også gøre det.

Stribodde før 1651.

Den nordvestlige del af Røjlehalvøen, hvor Strib er beliggende, har været beboet i ca. 5000 år.

Det ved vi fra de mange arkæologiske fund, der er gjort i området.

Der er fundet utallige flinteredskaber fra Stenalderen, bopladser, våben og redskaber fra Bronzealderen, urner fra begravelsespladser samt en

Kort med tal, der viser hen til arkæologiske fund, f. eks. 14: guldring fundet hvor Hulvejen/Tjærepletten skar jernbanesporet, 99: skansen ved Nørre Allé, 45: umer fundet på Kastanievej, 13: voldstedet, 33-83 og 63: Røjlemosefundene, 75: urnegrav på Kåsvej 4.

22 cm. lang guldring fra Jernalderen, og fra Middelalderen har vi Søborg voldsted.

Indtil 1651 var Stribodde et øde sted med klitter, lyng og en smal stribe skov.

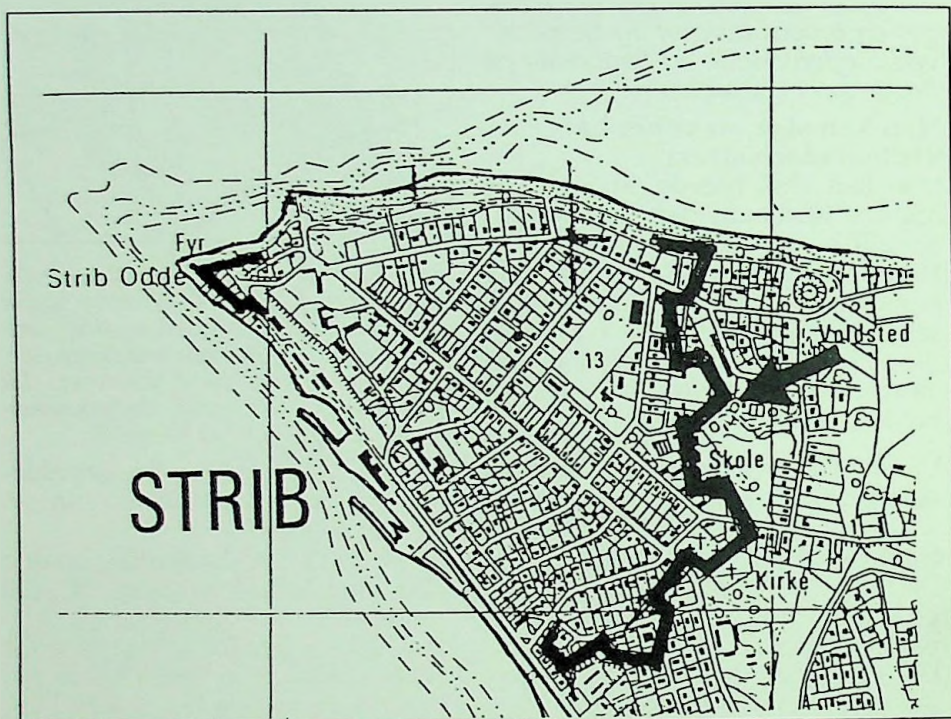
Man mener, at det er denne stribe skov, der har givet stedet navn. I en beretning fra 1624 kan vi læse, at "Stribodde udgår fra en skov, der kaldes Striib", og denne betegnelse har formodentlig været brugt om en skovstrimmel.

Der var ingen egentlig bebyggelse ved odden, men muligvis har der ligget et par fiskerhytter. Af Kancelliets brevbøger fremgår det, at der i 1651 var en ny bygning på odden. Den var sandsynligvis bygget til de officerer og eksperter, der skulle undersøge, om Stribodde egnede sig til forsvarsformål og foretage opmålinger og lave skitser til fæstningsanlægget. Denne bygning, som ejedes af kongen, er muligvis årsagen til myten om, at der engang har ligget en borg - Amalieborg - på Stribodde. De første færgemænd overtog bygningen for en mindre årlig afgift.

Fæstningen Sofieodde.

Under Christian IV's regeringstid (1588-1648) var Jylland flere gange blevet invaderet af fjendtlige hære, som plyndrede, myrdede, voldtog og afbrændte huse og gårde.

Befolkningen blev frygtelig forarmet, og mange kunne ikke betale de tunge skatter, som de fik pålagt. Kongen og hans rådgivere indså, at det ikke var nok at have gode forsvarsanlæg ved grænsen, som dengang lå ved Hamborg/Lübeck. Derfor besluttede de, at der skulle bygges en ny fæstningsby ved Lillebælt. Den skulle være det faste operati-

Voldanlægget tegnet ind på nutidigt kort af Peter Dragsbo. Man ser bastionernes nordligste anlæg ved Nørre Allé 55, dernæst tillige vest for Søborg Allé og til Kastanievej. Derefter gennem grunden, hvor Strib skole ligger og videre til kirkegårdens kapel og videre ad Kåsvej, hvor anlægget endte ud for nr. 23.

Kong Frederik III og dronning Sofie Amalie
(Fra Kay Nielsen: Danmarks konger og dronninger, 1980)

onspunkt for forsvaret af den jyske halvø, og hvis fjenden ville angribe Nørrejylland, kunne man angribe ham i flanken derfra. Samtidig skulle den forhindre fjenden i at nå over til øerne.

Man kunne ikke blive enige om, hvor denne by skulle ligge. Christian IV foreslog, at den skulle ligge på Hovens odde ved Kolding fjord, men militæret mente, at Snoghøj var bedre. Resultatet blev, at der blev anlagt et skanseanlæg på Lyngsodde. I 1644 - under Torstenssonkrigen - blev det rendt over ende på tre dage. Derfor opgav man at lægge den nye fæstningsby der, og besluttede, at den skulle ligge på Bersodde. Den nye jyske by skulle

hedde Frederiksodde efter den nye konge, Frederik III (1648-70). Samtidig blev det besluttet, at der skulle anlægges et mindre tvillinganlæg på Stribodde, som lå lige overfor på Fynssiden. Det skulle have som opgave at overføre tropper og forsyninger til Frederiksodde, hvis den blev belejret, og de to fæstningsbyer skulle sammen kontrollere sejladsen på Lillebælt.

Anlægget på Stribodde skulle have navn efter dronningen, Sofie Amalie, og skulle kaldes : Sofieodde.

Anlægsarbejdet begynder.

I 1649 gik man i gang med at bygge volde og bastioner ved Frederiksodde. Arbejdet blev udført af adelens

fæstebønder, der skulle stille med heste og vogne. Fynboerne skulle levere mad og øl til det tvangsudskrevne mandskab. I 1651 befalede kongen, at der skulle oprettes færgesteder på Frederiksodde og Stribodde. Frederik III ønskede at støtte Frederiksodde så meget som muligt, og det var af stor betydning for en by at have færgeoverfart. Nu kunne forsyningerne til anlægsarbejdet på Frederiksodde både komme fra færgeruten Middelfart - Snoghøj og Stribodde - Frederiksodde.

Samtidig fik den fynske adel besked på at levere mandskab og vogne til anlægsarbejdet på Sofieodde. Der skulle bygges skanser og en ringvold med 3 større bastioner og to mindre ved enderne. Den skulle gå fra kyst til kyst. Bastionerne var spidse platforme i voldanlægget, hvorfra kanoerne kunne skyde til alle sider.

Gravearbejdet kom dog først rigtig i gang i 1653/54 under ledelse af Erik Quitzov til Sandagergård ved Bogen-se. I 1655 blev der anlagt en skibsbro, muligvis i forbindelse med at kongen for at støtte Frederiksodde henlagde opkrævningen af "strømtolden" fra Middelfart til Frederiksodde. Strømtolden var den afgift for sejlads gennem bæltet, som Erik af Pommeren havde indført i 1429.

I 1657 blev der igen krig. Denne gang var det Danmark, der erklærede krig mod Sverige. Den svenske hær førte krig i Polen, og Frederik III var sikker på, at den var bundet der, så Danmark havde den fordel, at svenskerne kun kunne råde over en lille del af sin hær til krigen mod Danmark. Kongen håbede på at vinde det land tilbage, som Danmark måtte afstå i 1645 - Gotland, to provinser i Norge og Halland for 30 år. Men krigslykken var ikke med

ham. Da den svenske konge Karl Gustav fik den danske krigserklæring, opgav han krigen i Polen og marcherede mod Danmark.

I Frederiksodde var voldanlægget ikke færdiggjort, og man samlede alle kræfter om at få det færdigt, men inden det var sket, stod svenskerne uden for voldene. Efter en kortere belejring angreb svenskerne og trængte ind i byen fra kystsiden, hvor man ikke havde fået færdiggjort et palisadeværk. Frederiksodde blev totalt ødelagt, og overalt flød det med lig af soldater, men også af civile, som var blevet myrdet under plyndringen.

Sofieodde opgives.

Efter krigen blev Frederiksodde genopført, men landet var på fallitens rand, og krigskollegiet, som var den tids forsvarsministerium, havde mange andre fæstningsanlæg under udbygning, så man besluttede at opgive anlægget på Stribodde. Måske havde man også fundet ud af, at det ville være vanskeligt at skaffe drikkevand til en hel garnison i det sandede område, ligesom muligheden for at anlægge en ordentlig havn på odden var lille.

I de følgende år forfaldt Sofieoddens volde, og i 1767 kan vi læse i Danske Atlas: "Stribodde". Dette færgested består blot af et par færgeomænds gårde omgivet med temmelig vidtløftige spor af volde og grave". Navnet Sofieodde har næppe været brugt af andre end de mennesker, der udarbejdede planerne for fæstningsanlægget. Alle andre har brugt det gamle navn: Stribodde.

Færgeriet Stribodde - Fredericia.

Indtil 1651 havde Vestfyn haft tre overfartssteder til Jylland: Fønsskov

odde - Stenderup, Middelfart - Snoghøj og Bogense - Klakring. Men i 1651 befalede Frederik III som omtalt, at der skulle oprettes en ny overfart : Frederiksodde - Stribodde. Færgemændene fra Middelfart blev beordret på pligtarbejde med at bygge to færgebroer på Stribodde. Det gjorde de kun nødtigt, for de frygtede, at den ny overfart ville blive en hård konkurrent for dem og måske tage levebrødet fra dem. Men det kom nu ikke til at gå så galt, for det var meget vanskeligt at få folk til at benytte den ny overfart. De ville hellere bruge dem, man plejede at bruge. Efter Svenskekrigen var det svært at få folk til at slå sig ned i Frederiksodde. Den havde fået et dårligt ry, og i folkemunde blev den kaldt "Frederiksøde". For at give den et nyt image, blev dens navn ændret til det latinske : Fredericia. For at gøre det fordelagtigt at bygge i Fredericia, fik dens borgere en række pri-

vilegier. De fik gratis byggegrund, skattefrihed og toldfrihed i halvtreds år m. m. For at sætte yderligere gang i udviklingen bestemte Frederik III i 1661, at færgeoverfarten Middelfart - Snoghøj skulle henlægges til Fredericia - Stribodde. Færgemændene i Middelfart, Bernt von Oesede og Peder Christensen, som frygtede at miste deres arbejde, søgte kongen om at blive færgemænd på Stribodde. Det tillod han, men på den betingelse, at de skulle dele tjenesten med de færgemænd, der allerede var ansat der.

Færgeoverfarten Middelfart - Snoghøj blev alligevel ikke nedlagt. Folk blev ved med at bruge den, og i 1666 gav Frederik III kongelig bevilling til færgemanden på Snoghøj, Carl Lombardi.

Indtil 1750 blev den ny færgeoverfart kun benyttet af lokale folk, så det var usselt at være færgemænd på Stribodde. Derfor måtte de sup-

Kort over de mulige overfartssteder

plere deres indtægter, og det var mest med ålefiskeri.

Færgerne.

Det var dengang almindeligt, at færgemændene selv byggede deres færger og både, evt. med hjælp fra en bådebygger. Færgerne var smukkejoller med firkantet sejl, der sad på en løs mast, der kunne sættes ned i et hul i toften ved forstavnen. De skulle roes af 4-6 færgekarle. Senere gik man over til sejlbåde, først fladbundede både på 6-7 meter, og omkring 1850 gik man over til klinkbyggede både. Foruden færgen brugte man mindre både, hvis der kun var få passagerer uden nævneværdigt gods, som skulle færges over bæltet.

Efter 1750 blev det bedre at være færgemand på Stribodde. Af gamle skøder kan vi se, at færgemændene nu sad godt i det.

I året 1731 fik Knud Pagh og Christoffer Nielsen kongelig bevilling som færgemænd på Stribodde. Med bevillingen hørte pligt til - på egen bekostning - at holde broer og færger ved lige og betale 50 rigsdaler årligt til Fredericia magistrat. Færgemanden skulle også drive gæstgiveri, så passagererne kunne få noget at spise og evt. overnatte, og han skulle holde hest og vogn, så rejsende, der ville betale for det, kunne komme hurtigt videre. Disse indtægtskilder blev altså efterhånden så gode, at de sammen med indtægterne fra landbrug og fiskeri gjorde, at færgemændene klarede sig godt.

Færgegården.

På et kort fra 1801 kan vi se, at færgegården var firelænget som mange andre bondegårde.

I den forreste længe var gæstgiveriet, og de øvrige længer blev brugt til

beboelse, stalde og lader. Der har også været udhuse til ruser og garn. Efterhånden blev der bygget nogle småhuse på færgegårdens jord. Der boede familier, der levede af at fiske og hjælpe til ved færgeriet. Desuden havde de lejlighedsvis arbejde på færgemændenes marker.

Priser for overfarten.

Færgerne brugtes for en stor del til transport af dyr og gods. I 1834 betalttes følgende beløb i bropenge:

For en hest: 2 skilling

Et svin, eller et kvæghoved: 1 skilling.

En kalv, et får eller lam: 1/2 skilling.

Flyttegoods med en almindelig bondevogn pr. læs: 3 sk.

Et læs tømmer: 2 sk.

En tønde korn eller kartofler: 1 sk.

En møllesten: 24 sk.

En karet, rustvogn, chaise eller anden lukket vogn: 6 sk.

En postvogn eller anden åben vogn: 3 sk.

Passagererne betalte:

Enhver person over bondestanden: 2 skilling.

En bonde eller almuesmand: 1 skilling.

Fritaget for at betale bropenge var: Militærpersoner og andre, der rejste i kongeligt ærinde, lodser og fattige, indbyggerne i Fredericia, der gjorde lystrejser eller ledsagede rejsende til Strib, vogne med humle og jydepotter, dagvognspassagerer samt bønder, der på torvedage bragte fødevarer til Fredericia.

Færgemændene.

Som omtalt fik Knud Pagh og Christoffer Nielsen i 1731 kongelig bevilling til at drive overfarten. I 1761 overgik bevillingen til Jens Knudsen

Pagh (søn af Knud Pagh) og Søren Gyes.

I 1793 fik Hans Christian Dehlholm den kongelige bevilling, og herefter forblev Stribodde færgeri i hans slægts eje.

Ved hans død i 1829 overgik bevillingen til hans søn, Anders, der var prokurator (sagfører).

Det er næppe sandsynligt, at han har været aktiv færgemand. I 1843 overtog hans 5 børn "forretningen", som færgeriet var blevet til.

I 1848 blev færgegården skudt i brand af de tyske kanoner, men året efter blev den genopbygget.

I 1852 overtog et familiemedlem, kaptajn Hans Peter Schmit, der var gift med Magdalene Bolette Dehlholm, færgeriet og drev det til 1866, hvor det blev nedlagt, da Det danske Jernbane - Driftsselskab overtog overfarten på Lillebælt.

Stribs udvikling.

Det gik meget langsomt med udviklingen på Strib. Endnu i midten af 1800-tallet bestod Strib kun af færgegården og omkring 20 strå-tækte fiskerhuse, der lå, hvor Rolighedsvej nu ligger.

Selv om det gik bedre med færgeriet, stod overfarten Stribodde - Fredericia helt i skyggen af Middelfart - Snoghøj.

Den første vej, der blev anlagt, gik fra Bogensevejen ved Staurby til færgestedet på Stribodde. Den blev anlagt kort efter 1651. I dag kender vi den som Strib Landevej og Vestergade. På et kort fra 1780 kan vi finde endnu en vej. Den fulgte ruten: Abelonelundsvej, Korsbjergvej, Kogagervej, Hovkrogvej til Bogensevejen ved Kustrup.

Kravene til en vej var dengang, at det skulle være synligt, hvor vejen gik, og den skulle være bred nok til én vogn. Når hjulsporene blev for dybe, blev bønderne beordret til at møde op og fylde jord i de opkørte hjulspor.

Udviklingen tog først fart, da Rigsdagen i 1863 vedtog, at den nye jernbane over Fyn skulle gå fra Nyborg til Strib. Det kom til at betyde byggeri til de mange ansatte ved jernbanen og færgeme, og nu kunne folk fra hele landet let komme til Strib på ferie. Det medførte, at velhavende mennesker byggede sommerhuse ved Nordstranden, færgegården blev ombygget til badhotel, og der opstod mange pensioner, der modtog sommergæster.

Var Strib "født" i 1651, så blev den voksen i 1863. Men det tog den altså ca. 200 år at blive voksen.

(fortsættes)

Stribs brand den 8. maj 1848 - mindesmærke rejst 8. maj 1998 ved Nordenbro.
Tegning af John B. Larsen

Æresbevisning ved mindestøtten på Vejby kirkegård.

På Vejby kirkegård var der den 15. juni i år for første gang militær æresbevisning ved mindestøtten for de 49 døde soldater fra slaget ved Fredericia i 1849.

Treårskrigen slag ved Bov, Slesvig, Fredericia og Isted krævede mange døds ofre, og i årene efter krigen blev der rejst mange mindesmærker for de faldne. I Fredericia, i Middelfart og i Vejby er der mindsten for de soldater, der døde i kampene ved Fredericia. Mindstenen i Vejby er rejst over 49 soldater, der på lazarettet på Billeshave døde af deres sår og blev begravet på Vejby kirkegård. Mens militæret hvert år nedlægger kranse ved mindesmærkerne i Fredericia og Middelfart, er det aldrig sket i Vejby.

Det undrede Kirsten Faulk fra vores lokalhistoriske forening sig over og

optog en korrespondance med garnisonen i Fredericia for at få Vejby med, når der nedlægges kranse ved mindesmærkerne.

Det har taget tre år at få ændret traditionen, og forsvarsministeriet har også været inddraget, men fra i år er Vejby med.

Kransenedlæggelsen den 15. juni var meget højtidelig.

Soldater i gamle uniformer og fire faner fra De danske Forsvarsbrødre, Vestfyns Garderforening, F.D.F. og F.D.P. var opstillet ved mindstenen, og Fredericias kommandant, oberst Sv. Erik Plum, nedlagde kransen.

Ved den efterfølgende reception talte Vejby-Strib Lokalhistoriske Forenings formand, Skjold Christensen, oberst Sv. E. Plum, og oberstløjtnant Ole Dyrn. Oberst Henning Høngsmark overrakte Kirsten Faulk Landsoldatnålen, og sagde spøgende, at på grund af hendes utrættelige arbejde for sagen burde det have været et ridderkors.

*Ved Vejby kirke Valdemarsdag den 15. juni 2000.
Oberst Sv. E. Plum taler før kransenedlægningen. (foto: F. L. Faulk.)*

FORENINGENS ARRANGEMENTER I 2000

**Mandag d. 11. september
kl. 19.30**

Aulby skole.

Skolebiblioteket.

Vejlby sogn i 1800-tallet.

Museumsinspektør Harriet Hansen, Middelfart museum, vil fortælle om forholdene i Fyns største sogn Vejlby sogn, i 1800-tallet. I forbindelse med arbejdet på at lave en udstilling om Hindsø, der i sin tid var ejer af utallige fæstegårde på vor egn, dukkede der ny viden op. Den vil Harriet Hansen. delagtiggøre os i.

~~Lørdag d. 18. november~~
kl. 18.00

**Strib Idrætsefterskole
Strandveje 226.**

Jubilæumsfest.

I anledning af foreningens 10 års fødselsdag inviterer vi til fest.

I næste nummer af Baven vil der komme oplysninger om tidspunkt, program og pris

VENDS 2000

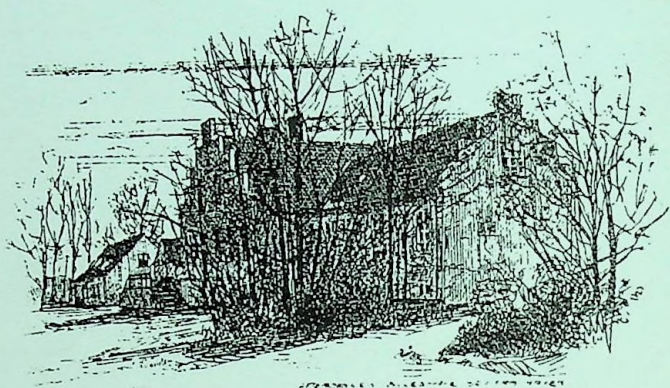
ÅRBOG FOR LOKAL- OG KULTURHISTORIE PÅ VESTFYN.

BOGEN KAN BESTILLES

HOS BESTYRELSEN INDEN 1.NOVEMBER.

MEDLEMSPRIS:

90.00

Copyright, 1911, by J. M. H. Co.